

بررسی اثر بخشی درمان های میان فردی بر اهمال کاری تحصیلی و اشتیاق عاطفی - شناختی (در بین دانش

آموزان خانواده های شهر مشهد)

امیرداریوش توسلی^۱، مریم نصری*^۲

چکیده

مقدمه: با توجه به اهمیت مسائل تحصیلی و انگیزشی در آینده افراد و اهمیت آن در توسعه جامعه این تحقیق با هدف بررسی اثر بخشی درمان های میان فردی بر اهمال کاری تحصیلی و اشتیاق عاطفی - شناختی شکل گرفت.

روش پژوهش: طرح این تحقیق از نوع آمیخته اکتشافی بود. در بخش کیفی افراد متخصص، صاحب نظر و تراپیست رویکرد بین فردی انتخاب شد و در بخش کمی کلیه دانش بر آموزان پسر مقطع متوسطه دوم جامعه هدف را تشکیل دادند که ۳۰ نفر به سبب ضرورت گروههای ۱۵ نفری در مطالعات نیمه آزمایشی بصورت هدفمند انتخاب و بصورت جایگزینی تصادفی در تحقیق مشارکت یافتند در بخش اول که منطبق بر روش کیفی بود، بر اساس نظر خبرگان و بر اساس مبانی موجود رویکرد بین فردی متناسب با الگوی هدف منطبق با آموزش و ساختار گروه هدف دانش آموزان اصلاح شد و پس از این مرحله اثر بخشی رویکرد مورد نظر بر اشتیاق عاطفی شناختی و اهمال کاری تحصیلی بررسی گردید. قبل و پس از اجرای مداخله بر روی گروه آزمایش هر دو گروه پرسشنامه محقق ساخته اشتیاق شناختی - عاطفی و اهمال کاری تحصیلی را تکمیل کردند.

یافته ها: بر اساس یافته های بدست آمده درمان بین فردی بر افزایش اشتیاق عاطفی - شناختی و کاهش اهمال کاری تحصیلی اثر گذار بوده است و رویکرد مورد نظر بر اساس اتای سهمی ۶۹ درصد تغییرات واریانس در کاهش نمرات اهمال کاری و ۶۱ درصد افزایش نمره در اشتیاق را در پس آزمون را پیش بینی می کند.

نتیجه گیری: رویکرد مداخله بین فردی با ایجاد یک رابطه سالم ارتباطی و بر اساس هدف قرار دادن مشکلات روابط بین فردی بر بهبود شرایط و پذیرش فرد در گروه دوستان و محیطی اثر مثبت دارد.

کلید واژه: درمان های میان فردی، اهمال کاری تحصیلی، اشتیاق عاطفی - شناختی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۲/۳۰ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۴/۲۱

استناد: توسلی، نصری م. بررسی اثر بخشی درمان های میان فردی بر اهمال کاری تحصیلی و اشتیاق عاطفی - شناختی (در بین دانش آموزان خانواده های شهر مشهد)، خانواده و بهداشت، ۱۴۰۱؛ ۱۲(۲): ۱۱۴-۱۰۲

^۱ - دانشجوی دکترای روانشناسی عمومی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران

da.tavasoli@gmail.com, ORCID: 0000000168808055

^۲ - نویسنده مسئول، دکترای روانشناسی عمومی، استادیار گروه روانشناسی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران

مقدمه:

آموزش مهمترین ابزار یک نظام و جامعه در نیل به سمت توسعه و پیشرفت و دستیابی به اهداف تعیین شده می باشد (۱) در الگوی آموزشی و ساختار مبتنی بر آن عوامل بسیاری درگیر می باشد و ابعاد مختلفی دارد (۲) که نیاز است نسبت به این ابعاد فردی- اجتماعی توجه ویژه داشت (۳).

آموزش و بررسی در ارتباط با آن از زوایای مختلفی قابل بررسی است یکی از مهمترین عوامل مرتبط با موفقیت تحصیلی مساله انگیزش می باشد (۴) اشتیاق مفهومی در ارتباط با انگیزه درونی و بیرونی برای مطالعه و آموزش می باشد که نقشی مهم در این سیر و پیشرفت تحصیلی را دارد (۵). بررسی ها نشان می دهد انگیزه تحصیلی و بی تفاوتی دانش آموزان رو به افزایش بوده است (۶). در این زمینه با مطالعه ی عوامل زمینه ای و محیطی مرتبط همچون معلم و والدین و همتایان، اهمال کاری تحصیلی و کاهش انگیزش تحصیلی به عنوان یک ویژگی موقعیتی نیز در نظر گرفته شده است. در این حالت دانش آموز نسبت به تکالیف برنامه درسی واکنشی منطقی و متناسب ندارد و ثمره چنین حالتی ضعف در یادگیری است (۷)، اهمال کاری تحصیلی یک نگرانی فزاینده در بخش آموزشی است که به ویژه همزمان با همه گیری کرونا و ویروس این مساله در جامعه افزایش داشته است (۷) مطالعات قبلی نشان داده است که خودکارآمدی پایین، عدم سازماندهی، انگیزه درونی پایین، تنظیم ضعیف تلاش و مدیریت زمان نامناسب همگی از ویژگی های اهمال کاری تحصیلی هستند، و بنابراین، اهمال کاری تحصیلی یک پیش بینی مطمئن برای عملکرد ضعیف تحصیلی است (۸، ۹، ۱۰).

ریشه اهمال کاری تحصیلی به افت انگیزه و عدم علاقه برای یادگیری و فراگیری مطالب بر می گردد که دانش آموزان را با بی علاقتگی به امر تحصیل و فرایند مرتبط با آن همراه می کند و باعث می شود افرادی کم انگیزه و ناتوان را پرورش دهد و زمینه ضعف و انحطاط یک جامعه را فراهم سازد. بر همین اساس یکی از مهمترین موارد اثر گذار در شروع هر فعالیتی اشاره به انگیزه، اشتیاق و ابعاد آن دارد (۱۱). انگیزش را نیروی کار و سائق شکل دهنده رفتار می دانند (۱۲، ۱۳). امروزه انگیزش را در قالب مفاهیم کمبود نیازها و رفتارهای معطوف به هدف مورد مطالعه قرار می دهند. نیاز، در فرایند آموزش، انگیزش بصورت کلی و انگیزش تحصیلی مطرح است که می تواند زمینه ساز الگوی فعالیتی و عمل در حیطه مربوط باشد. انگیزش ارتباطی نزدیک با مساله اشتیاق دارد و بر همین اساس بررسی در آن بسیار با اهمیت می باشد. مارتین و همکاران اشتیاق و را به عنوان انرژی و سائقی که دانش آموز را درگیر می کند تا به طور مؤثر تری کار کند و استعدادش را به منصف ظهور برساند و رفتارهایی که به دنبال این انرژی و سائق می آیند، تعریف کرده اند (۱۴). اشتیاق سازه ای چند بعدی است که دارای ابعاد شناختی، انگیزشی و رفتاری است و از مهمترین مضامین در درگیر سازی فراگیران در امر آموزش می باشد. بر این اساس درگیری تحصیلی امری مهم در کیفیت آموزش و عملکرد بر اساس آن می باشد. این مفهوم اولین بار برای درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح گردید و به عنوان پایه و اساسی برای تلاش-های اصلاح-گرایانه در حوزه تعلیم و تربیت مدنظر قرار گرفت که عامل بسیار مهمی در رسیدن به تجربه یادگیری است که موفقیت تحصیلی فراگیران را به شکل غیرمستقیم تضمین می نماید و ارتباط مستقیمی با اشتیاق عاطفی و شناختی دارد (۱۵، ۱۶).

اشتیاق بصورت مشخصی از فرایند مرتبط به آن و فعال بودن آن در قالب خود تنظیمی انگیزشی نشات می گیرد. در ارتباط با اشتیاق و رفتار فعالانه در هر فردی و رفتاری، مساله انگیزش و هیجان بر اشتیاق در ابعاد مختلف آن اثر می گذارد و آن را دستخوش تغییر می کند (۱۷). انگیزه خود تعیین شده به عنوان کوشش روانی برای کنترل وضعیت درونی، فرآیندها و کارکردهایی برای دستیابی به اهداف بالاتر تعریف شده است (۱۸) انگیزه دارای ابعاد درونی و بیرونی است که عمدتاً از منبع کنترل نشات میگیرد.

یافته‌های پژوهشی مختلف نشان داده فراگیری که از لحاظ شناختی و عاطفی در یادگیری انگیزش و درگیری بیشتری دارند نسبت به فراگیری که از انگیزش عاطفی و شناختی کمتری برخوردارند، رغبت بیشتری برای صرف وقت و تلاش کافی در تکالیف و مطالعات از خود نشان داده و کارآمدی بیشتری در حل مسایل و مشکلات دارند (۱۹). بر این اساس مفاهیم مرتبط با انگیزش در دو سطح قابل بررسی است، اولاً با تقویت و ایجاد انرژی زمینه فعالیت و تلاش برای دستیابی به اهداف را میسر می نماید و در درجه دوم می تواند مانع از مشکلات تحصیلی و عوامل مرتبط چون اهمال کاری تحصیلی گردد که این تحقیق بصورت عملیاتی آن را بررسی می نماید.

در بهبود شرایط آموزشی و انگیزشی رویکرد های مختلفی مطرح می باشد. دیدگاهها و رویکردهای مختلفی به بررسی و اصلاح مشکلات مرتبط با اشتیاق و اهمال کاری تحصیلی پرداختند. برای مثال مهرابی و همکاران (۲۰) به بررسی رویکرد شناختی رفتاری بر افزایش انگیزش تحصیلی پرداختند و این رویکرد را در این زمینه اثر بخش ارزیابی نمودند اما این یافته در خصوص دانشجویان بود و نتایج در خصوص دانش آموزان و نیز ثبات اثر بخشی در طول زمان در یافته های متناظر مشاهده نگردید، دراپور (۲۱) اثر بخشی رویکردی روانکاو در بهبود انگیزش و اشتیاق را در ساختار سازمان و کارکنان اثر بخش دانست و قابلیت تسری این رویکرد را به گروههای پایه و در بخش های آموزشی مبهم ارائه کرد، گاسونگ و تودینگ (۲۲) در مفاهیم مبتنی بر رویکرد انسانی گرائی ضرورت بهبود انگیزش را منوط به ساختار سازی ارتباطی و اصلاح در این زمینه بر شمردند. بر این اساس مشاهده گردید که رویکردهای مختلف بهبود اشتیاق و کاهش اهمال کاری را ضرورتی در شکل گیری یک محیط تعاملی در نظر گرفتند که پیش فرض ها اساسی رویکرد های مورد نظر، در اصلاح و بهبود در زمینه متغیرهای تحقیق در بسیاری از آنان موجود نبود و یا کم رنگ بود، در این زمینه نقش عوامل روانی- عاطفی و اجتماعی در تعیین موفقیت آموزشی تا حد زیادی در تحقیقات مختلف تایید شده است (۲۳) و بررسی های گویای این مساله است که درگیر سازی ارتباطی بین فراگیران و مهارت های مشارکتی و ارتباطی می تواند الگوی انگیزشی و عملکردی را در افراد بهبود بخشید (۲۴) و بر همین اساس بکارگیری از رویکردهای با هدف تقویت مهارت های بین فردی و ارتباطی می تواند در کیفیت آموزش و شرایط فراگیران نقش داشته باشد که این تحقیق با نگاهی عملیاتی سعی در بررسی و تحلیل آن دارد و این ساختار را بر اساس رویکرد میان فردی مورد بررسی قرار می دهد، رویکرد میان فردی هدفی در ایجاد تعامل ارتباطی و اصلاحی در موقعیت دارد و این می تواند قدمی بسیار مفید در اصلاح شرایط و بازسازی اشتیاق در ابعاد مختلف باشد. این رویکرد مداخله ای الگویی جامع تر در زمینه بهبود اشتیاق و انگیزش در جامعه هدف این تحقیق را دارد که نیاز به بررسی و تحلیل عملیاتی در این زمینه دارد. بر همین اساس این تحقیق سوال خویش را چنین مطرح می کند که بخشی درمان های میان فردی بر اهمال کاری تحصیلی و اشتیاق عاطفی - شناختی دانشجویان چه تاثیری دارد؟

پیشینه تحقیق

سوارتز و همکاران (۲۵) در مطالعه ای نشان دادند روان درمانی بین فردی عاملی مهم در بهبود انگیزش و کاهش افسردگی در گروههای مورد بررسی است. توث و همکاران (۲۶) در یک کارآزمایی بالینی نشان داد رویکرد مداخله ای بین فردی نقشی مهم در بهبود نشانگان افسردگی و کاهش استرس ادراک شده در گروه بررسی و در نتیجه بهبود اشتیاق در ابعاد مختلف دارد. تورک^۱ و همکاران (۲۷) بکارگیری از ابزار آموزشی فناورانه و ارتباطی را عاملی مهم در انگیزه افزایش و کاهش مشکلات تحصیلات فراگیران بر شمردند. کاماچو و همکاران (۲۸)؛ مک و همکاران (۲۹) مساله انگیزش و درگیری تحصیلی در فراگیران را مورد بررسی و تحلیل قرار دادند. در این بررسی ها چنین بیان شده است که در سالهای اخیر و در یک بررسی پیگیرانه مشاهده می گردد کاهش انگیزه

¹ Turk

تحصیلی و بی تفاوتی دانش آموزان رو به افزایش بوده است و بکارگیری از الگوی فناورانه و ارتباطی فی ما بین فراگیران رویکردی مهم در بهبود شرایط و افزایش انگیزش و درگیری تحصیلی در این زمینه می باشد کاپنز^۱ و همکاران (۳۰) در مطالعه ای نشان دادند سبک های تربیتی و ارتباطی بر الگوی مفهومی و رفتاری کودک نقش دارد و در بخشی اشاره کردند این نقش داری بر انگیزش رفتاری و اشتیاق عملکردی نیز اثر گذار می باشد. فان و همکاران (۳۱) در مطالعه ای نشان دادند ادراک دانش آموزان از جو و روابط بین فردی نقشی مهم در ساختار انگیزشی و اشتیاق دارد. وانگ و دگول (۳۲) در مطالعه ای به این نتیجه رسیدند شرایط بستر ساز و پیرامونی فراگیران چون عوامل اجتماعی و ارتباطی در شکل گیری مشکلات و ساختار منفی اثرگذار بر تحصیلات چون اهمال کاری و بی تفاوتی اثر گذار است.

روش پژوهش:

طرح این تحقیق از نوع آمیخته اکتشافی است که ابتدا داده های کیفی جمع آوری می گردد. طرح تحقیق آمیخته اکتشافی محقق درصدد زمینه یابی درباره موقعیت نامعین است. در بخش اول که منطبق بر روش کیفی است بر اساس نظر خبرگان و بر اساس مبانی موجود رویکرد بین فردی متناسب با الگوی هدف منطبق با آموزش و ساختار گروه هدف دانش آموزان اصلاح شد و پس از این مرحله اثر بخشی رویکرد مورد نظر بر اشتیاق عاطفی شناختی و اهمال کاری تحصیلی بررسی گردید

جامعه در این تحقیق شامل دو گروه است: در بخش کیفی افراد متخصص، صاحب نظر و ترابست رویکرد بین فردی انتخاب شد و ۱۰ نفر بر اساس روش گلوله برفی در تحقیق مشارکت یافتند. در بخش کمی کلیه دانش بر آموزان پسر مقطع متوسطه دوم ناحیه دو مشهد را تشکیل دادند که ۳۰ نفر به سبب ضرورت گروههای ۱۵ نفری در مطالعات نیمه آزمایشی در تحقیق مشارکت یافتند و بصورت هدفمند انتخاب و بصورت تصادفی در گروههای تحقیق جایگزین شدند. (لازم به ذکر است آزمودنی ها بر اساس نمرات بالا در اهمال کاری تحصیلی و نیز پایین در اشتیاق عاطفی - شناختی به عنوان نمونه های تحقیق انتخاب گردیدند.

جلسات درمان بین فردی: این برنامه بر اساس نظر خبرگان تهیه گردید و در بخش یافته های تشریح خواهد شد

برای سنجش اشتیاق عاطفی شناختی و اهمال کاری تحصیلی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که ویژگی های آن به این شرح بود

جدول شماره ۱: بررسی ویژگی های روانسنجی پرسشنامه محقق ساخته

مولفه	تعداد سوال	روائی سازه	ضریب آلفای کرونباخ
اشتیاق	۲۴	۰/۶۲۲	۰/۸۵۹
اهمال کاری تحصیلی	۲۰	۰/۵۱۳	۰/۷۹۱

با توجه به اینکه مقدار شاخص AVE برای همه مفاهیم و ابعاد تحقیق بزرگتر از ۰/۵۰ می باشد، از آنجا که روایی همگرا زمانی تأیید می شود که مقدار شاخص متوسط استخراج تبیین شده بزرگتر از ۰/۵۰ باشد، لذا می توان گفت روایی همگرا برای همه مفاهیم و ابعاد تحقیق تأیید می شود. همچنین پایایی هر یک از مولفه از که نشان از تناسب درونی ماده های آزمون است در همه مولفه بیشتر از ۰/۷ که نشان از قابلیت اکتفا ابزار ساخته شده است.

¹ Kuppens

یافته ها:

شرح جلسات روان درمانی بین فردی (لیست جلسات به اختصار ارائه شده است):

جدول شماره ۲: شرح جلسات روان درمانی بین فردی

شماره جلسه	مدت زمان جلسه (دقیقه)	موزش هدف	ملاحظات خاص
جلسه اول	۹۵	ارتباط بین مراجعان و درمانگران؛ ارائه مفاهیمی کلی در خصوص روابط اجتماعی و ارتباطی، و برگزاری پیش آزمون	ارتباطات کم گروهی و نگاه همراه با تردید آزمودنی ها و عدم مشارکت مطلوب
جلسه دوم	۱۲۰	مرتبط ساختن مشکلات اعضاء به بافت بین فردی، یکی ساختن حوزه های مشکل اصلی و اصلاح ارائه نقش روابط در انگیزش تحصیلی و ساختار مبتنی بر آن؛ تکنیک های ارتباطی تداعی گرایانه	
جلسه سوم	۹۰	بررسی تمرینات؛ انتقال نقش به عنوان هرگونه تغییر، همایندی و شناخت افراد دارای مشکل مشابه	کم شدن جو نا مطلوب و احساس آشنا بودن اعضا
جلسه چهارم	۹۰	بررسی نقاط ضعف و قوت نقش قدیمی و نقش جدید به صورت فردی است تا گروه در خصوص روشهای سازگاری بارش مغزی صورت دهد؛ ارائه تکلیف	افزایش مشارکت
جلسه پنجم	۹۰	بررسی تمرین های ارائه شده، افزایش کنش های عملیاتی در گروه و ایجاد نقش های ذهنی و الگوی برخورد با موقعیت های متفاوت، ارائه تمرین	در مرحله تداعی برخی ؛کنش های نامطلوب بروز و توسط درمانگر و خود گروه نکات اصلاحی ارائه می گردید
جلسه ششم	۹۰	بررسی تمرین های ارائه شده، ایجاد تکنیک ریلکسیشن و ایجاد روابط با سطوح و پایه های استرسی متفاوت و نیز پیشنهادهایی برای بهبود و جذب دیگران	
جلسه هفتم	۹۰	بررسی تمرین های ارائه شده، تعریف از همکلاسی و شرایط، باز آرای جهان کلاسی و ارتباطی از طریق مثبت گرائی	

جلسه هشتم	۱۰۰	بررسی الگوهای حل تعارض؛ الگوهای مشارکتی، رقابت جویی (تحکم)، اجتناب، انعطاف پذیری، مصالحه (توافق) سبکهای حل تعارض، ارائه تکنیک های عملیاتی برای بکار گیری
جلسه نهم	۹۰	رطرف نمودن و تصحیح نارسایی های موجود در تعاملات بین فردی (الگوی تعقیب-گریز، شناسایی انتظارات یک سویه، ترحم به خود، سرزنش، رنجش و غیره) است و هدف این است که روابط صمیمانه و رضایت بخش ایجاد گردد
جلسه دهم	۱۲۰	اشتراک گذاری بینش های کسب شده، کمک سازی گروه به یکدیگر، ایجاد تیم، ارائه تکلیف برای همیشه؛ اجرای پس آزمون

برای بررسی روایی^۱ چک لیست مورد از سه نوع از روایی استفاده شد

۱- روایی صوری: این روایی ملاکی ذهنی و مطالعه ای دارد و برای تامین روایی در این بخش ۵ نفر از افراد همکار و متخصص با مطالعه چند باره چک لیست، از منظر محتوایی، نگارشی و تفهیم رسانی مطلب؛ جلسات را مورد بررسی دقیق قرار دادند و پس از چند مرحله ویرایش مورد تایید قرار گرفت.

۲- روایی محتوایی:

برای تعیین روایی محتوایی از روش CVI و CVR استفاده شد

ابتدا برای تعیین CVR از پانل خبرگان متشکل از ۱۰ نفر فرد متخصص در حیطه مورد نظر درخواست شده که هر آیتم را بر اساس طیف سه قسمتی (ضروری است، مفید است ولی ضروری نیست، ضرورتی ندارد) بررسی کنند، لازم به ذکر است خبرگان تعیین کننده روایی محتوایی ابزار تحقیق شامل کلیه افرادی است که در حیطه های مورد بررسی دارای تخصص بوده و صلاحیت علمی آنان تایید شده است و در زمینه مولفه های ذکر شده سابقه تجربی و عملی پژوهشی به میزان لازم را داشته اند. پس از این مرحله

مقدار CVR بر اساس فرمول زیر محاسبه شد:

$$CVR = \frac{n_E - N/2}{N/2}$$

جدول شماره ۳ روایی CVI و CVR بررسی شده برای محتوای مورد نظر

ردیف	CVF	تیجه	CV	تیجه	تیجه نهائی
جلسه اول	۰.۹۶	ذیرش	۱.۰۰	ذیرش	ورد قبول
جلسه دوم	۱.۰	ذیرش	۱.۰۰	ذیرش	ورد قبول
جلسه سوم	۰.۹۱	ذیرش	۰.۹۱	ذیرش	ورد قبول

¹ Validity

تلسه چهارم	۰.۸۰	ذیرش	۱.۰۰	ذیرش	ورد قبول
تلسه پنجم	۰.۸۱	ذیرش	۰.۸۰	ذیرش	ورد قبول
تلسه ششم	۰.۸۰	ذیرش	۰.۸۱	ذیرش	ورد قبول
تلسه هفتم	۰.۹۰	ذیرش	۱.۰۰	ذیرش	ورد قبول
تلسه هشتم	۰.۹۰	ذیرش	۱.۰۰	ذیرش	ورد قبول
تلسه نهم	۰.۸۰	ذیرش	۰.۹۰	ذیرش	ورد قبول
تلسه دهم	۱.۰۰	ذیرش	۱.۰۰	ذیرش	ورد قبول

اجرای جلسات اثر بخشی: بررسی تغییرات توصیفی

جدول شماره ۴ میانگین و انحراف معیار پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیرهای پژوهش

متغیر	گروه آزمایش	گروه کنترل
	پیش‌آزمون M ±SD	پس‌آزمون M ±SD
اشتیاق	۴۹.۲۹(۲.۸۸)	۵۱.۱۱(۲.۴۳)
اهمال کاری تحصیلی	۷۵.۱۷(۳.۸۸)	۷۳.۲۳(۳.۵۲)

بر اساس یافته‌های بدست آمده میانگین پس‌آزمون اشتیاق در گروه آزمایش ۳۳/۸۱ افزایش داشته است در گروه کنترل ۱/۸۲ افزایش داشته است. میانگین پس‌آزمون اهمال کاری تحصیلی در گروه آزمایش ۳۶/۴۵ کاهش داشته است در گروه کنترل ۰/۰۷ کاهش داشته است.

در ادامه جهت بررسی اثر بخشی از تحلیل کواریانس استفاده می‌شود و در این زمینه اولین قدم بررسی فرض‌های آن می‌باشد.

جدول ۵ پیش‌فرض‌های کواریانس در خصوص اشتیاق و اهمال کاری تحصیلی

متغیر	کلموگروف اسمیرنوف	لوین	رگرسیون
	آماره	معناداری	آماره
میزان	۰/۵۱۰	۰/۹۳۹	۱/۰۶۷
نگرش	۰/۵۹۳	۰/۷۶۹	۰/۹۲۹

همان‌گونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، با توجه به میزان سطح معناداری بالای ۰/۰۵ در گروهها، فرض نرمال بودن توزیع نمرات در متغیری‌های اصلی پژوهش مورد تأیید است همچنین در آزمون لوین سطح معناداری گزارش شده، فرض همگنی

واریانس‌ها مورد تأیید قرار می‌گیرد ($P > 0/05$) و بررسی شیب خط رگرسیون نشان داد تعامل گروه‌ها با متغیرهای مورد بررسی از لحاظ میانگین متغیر کووریت با هم اختلاف نظام مندی ندارند.

جدول ۶: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل کوواریانس چند متغیره بر روی میانگین نمره های پس آزمون مقوله های اشتیاق و اهمال کاری تحصیلی

نام آزمون	مقدار	F	P value
آزمون اثر پیلایی	۰/۶۶۳	۴.۸۲۳	۰/۰۰۱
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۷۸۲	۴.۸۲۳	۰/۰۰۱
آزمون اثر هتلینگ	۰/۸۵۲	۴.۸۲۳	۰/۰۰۱
آزمون بزرگترین ریشه روی	۰/۸۹۹	۴.۸۲۳	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه آزمایش و گواه از لحاظ متغیرهای اشتیاق و اهمال کاری تحصیلی تفاوت معنی‌داری در سطح ($P < 0/001$) وجود دارد، بنابراین می‌توان گفت که حداقل در یکی از متغیرهای وابسته بین دو گروه، تفاوت معنی‌داری وجود داشته است. جهت پی بردن به این تفاوت، چند تحلیل کوواریانس در متن «مانکوا» انجام گرفت.

جدول ۷ تحلیل کواریانس

ؤلفه	نوع پراش	S۴	I	Sig	Et:
اشتیاق	مربوط آزمایشی	۵۹۳/۲۳'	۶/۴۱'	۰/۰۰'	۰/۶'
	خطا	۷۶/۱'			
اهمال کاری تحصیلی	مربوط آزمایشی	۵۱۱/۱۰'	۸/۶'	۰/۰۰'	۰/۶'
	خطا	۶۸/۲'			

بر اساس یافته های بدست آمده درمان بین فردی بر افزایش اشتیاق عاطفی - شناختی و کاهش اهمال کاری تحصیلی اثر گذار بوده است و رویکرد مورد نظر بر اساس اتای سهمی ۶۹ درصد تغییرات واریانس در کاهش نمرات اهمال کاری و ۶۱ درصد افزایش نمره در اشتیاق را در پس‌آزمون را پیش‌بینی می‌کند.

بحث و نتیجه گیری:

درک و ریشه یابی تجارب هیجانی دانش‌آموزان، در طول فرایند یادگیری و مدرسه، همواره و از زمان‌های قدیم مورد توجه محققان، مربیان و مشاوران بوده است. بنابر بررسی‌های (۳۳) این پدیده، سالانه عملکرد میلیون‌ها دانش‌آموز در سراسر جهان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. افت انگیزه تحصیلی، به عنوان فقدان انگیزش تحصیلی و اشتیاق لازم برای موفقیت در امور تحصیلی و درسی تعریف می‌شود (۳۴) و عاملی اساسی و مهم در شکل‌گیری یک بی‌تفاوتی تفکری، اجتماعی و رفتاری در دانش‌آموز است که او را نسبت به تحصیل و مدرسه کم‌انگیزه می‌گرداند و علاقه‌مندی او برای انجام امور را به شدت کاهش می‌دهد. بنابراین انگیزه عامل تکاپو و نبود آن عامل کم تفاوتی و کم‌توجهی در دانش‌آموزان است. این یکی از مکانیسم‌های اهمال کاری و تعلل‌ورزی تحصیلی است. به طور

کلی هرچه انگیزه فرد برای آموختن و تحصیل بیشتر باشد فعالیت و رنج بیشتری برای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهد شد. مثلاً اگر یادگیرنده دارای انگیزش تحصیلی بالایی باشد، به درس به خوبی توجه می‌کند، بر این اساس اصل اساسی در این ساختار و برای کیفیت مربوط به آموزش به وجود اشتیاق و انگیزه برای انجام امور در ابعاد مختلف اشاره دارد. اشتیاق و انگیزش دارای ابعاد بسیاری چون بخش عاطفی، شناختی و رفتاری است که هر کدام ملاک های رضایت، مقایسه و انجام را در یک فرایند موجب می‌گردد (۳۵).

بر اساس آنچه ذکر شد بالا بردن انگیزه و اشتیاق عاملی مهم در انجام امور و کاهش اهمال کاری تحصیلی در ابعاد مختلف می‌باشد که این تحقیق در این راستا افزایش آن را از منظر رویکرد بین فردی به عنوان ساختاری ارتباطی و انگیزه افزا مورد بررسی قرار داد. یافته های حاصل از مداخله نشان داد میانگین پس آزمون اشتیاق در گروه آزمایش ۳۳/۸۱ افزایش داشته است در گروه کنترل ۱/۸۲ افزایش داشته است. میانگین پس آزمون اهمال کاری تحصیلی در گروه آزمایش ۳۶/۶۵ کاهش داشته است در گروه کنترل ۰/۰۷ کاهش داشته است، همچنین تجزیه و تحلیل کواریانس نشان داد بر اساس یافته های بدست آمده درمان بین فردی بر افزایش اشتیاق عاطفی - شناختی و کاهش اهمال کاری تحصیلی اثر گذار بوده است و رویکرد مورد نظر بر اساس اتای سهمی ۶۹ درصد تغییرات واریانس در کاهش نمرات اهمال کاری و ۶۱ درصد افزایش نمره در اشتیاق را در پس آزمون را پیش بینی می‌کند. این نتایج همسو با دیگر تحقیقات مورد بررسی در این پژوهش گواه بر این موضوع است که ریشه بسیاری از مشکلات تحصیلی و آموزشی در مشکلات ارتباطی و جو موجود بر می‌گردد، اهمال کاری پدیده ای واکنشی علیه بی انگیزگی و شرایط سخت می‌باشد که فرد به عنوان راه حلی ساده بی تفاوتی و انزوا را انتخاب می‌نماید، اصلاح روابط و جو بر اساس رویکرد بین فردی با تقویت شمایل موجود در این زمینه، ایجاد کننده صمیمت و انگیزه درونی برای چیزی بیش از فقط تحصیل می‌باشد که ثمره آن کاهش اهمال کاری تحصیلی و افزایش اشتیاق در ابعاد مختلف می‌باشد. روش روان درمانی بین فردی روشی ترکیبی است و این روش درمانی در طول درمان از تکنیک های روش های روان درمانی دیگر بخصوص روشهای روان درمانی شناختی و رفتاری و الگوهای مثبت گرا استفاده می‌نماید. این رویکرد بر تسکین علائم از طریق بهبود عملکرد بین فردی تمرکز دارد و به جای مسائل مربوط به دوران کودکی یا رشد، به مشکلات و روابط فعلی می‌پردازد. در این الگو درمانگران فعال، حمایت کننده و انگیزه بخش هستند و گزینه هایی برای تغییر و بهبود را می‌دهند. از دیگر دلایل اثر گذاری رویکرد مورد نظر می‌توان به این مساله اشاره کرد که نوجوان به سبب مرحله خاص زندگی خویش نیازمند تعامل و یک جو ارتباط مناسب می‌باشد که روان درمانی بین فردی آن را ترغیب و راهکارهایی در جهت اصلاح ارائه می‌کند، همچنین در این زمینه کار کردن با نوجوانان ملاحظات خاصی دارد و حمایت و دادن انرژی مثبت به جای مداخله های اجباری و امر و نهی، فرد رو به مداخله مورد نظر ترغیب می‌کند و پذیرش و بکارگیری بهتری نیز از مسائل ارائه شده و آموزش داده شده خواهد داشت. بر همین اساس رویکرد مداخله بین فردی با ایجاد یک رابطه سالم ارتباطی و بر اساس هدف قرار دادن مشکلات روابط بین فردی بر بهبود شرایط و پذیرش فرد در گروه دوستان و محیطی اثر مثبت دارد که نتیجه آن بهبود شرایط انگیزشی و کاهش اهمال کاری تحصیلی می‌باشد بر اساس یافته های بدست آمده پیشنهاد می‌گردد در دوره های آموزشی در مقاطع مختلف با شناسایی افراد دارای مشکلات ارتباط بین فردی برنامه های مداخله ای با هدف بهبود شرایط و اصلاح این گروه در جامعه انجام پذیرد.

منابع:

- 1- Chankseliani M., McCowan T.. Higher education and the Sustainable Development Goals. *High Educ*, 2021; 81: 1–8 . <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00652-w>
- 2- Groccia J.E., Gillespie A.R., Mason J., Long K.A. International perspectives on faculty professional development. *International Perspectives on University Teaching and Learning*, 2022;169: 9-20.
- 3- Hall T., Connolly C., Ó Grádaigh S., Burden K., Kearney M., Schuck S., Bottema J., Cazemier G., Hustinx W., Evens M., Koenraad T., Makridou E. and Kosmas P.. Education in precarious times: a comparative study across six countries to identify design priorities for mobile learning in a pandemic, *Information and Learning Sciences*, 2020; 121: 433-442. <https://doi.org/10.1108/ILS-04-2020-0089>
- 4- Burrows P,L.. An examination of the relationship among affective, cognitive, behavioral, and academic factors of student engagement of 9th grade students. [dissertation]. Eugene, Oregon: University of Oregon; 2010
- 5- Nawa N.E., Yamagishi N.. Enhanced academic motivation in university students following a 2-week online gratitude journal intervention. *BMC Psychol*, 2021; 9: 71 , <https://doi.org/10.1186/s40359-021-00559-w>
- 6- Ann Schou R.. Countering Student Apathy to increase Student Engagement. Walden Dissertations and Doctoral Studies. Walden University: Walden University: 2015 <http://scholarwork.s.waldenu.edu/dissertations>
- 7- Melgaard J., Monir R., Lasrado L., Faderstrom A.. Academic Procrastination and Online Learning During the COVID- 19 Pandemic. *Procedia Computer Science*, 2022; 196: 117-124
- 8- Hong J.-C., Lee Y.-F., Ye J.-H.. Procrastination predicts online self-regulated learning and online learning ineffectiveness during the coronavirus lockdown. *Personality and Individual differences*, 2021; 174: 110673
- 9- Rakes G.C., Dunn K.E.. The Impact of Online Graduate Students' Motivation and Self-Regulation on Academic Procrastination. *J interactive online learning*, 2010; 4: 9.
- 10- Wolters C. A., Won S., Hussain M.. Examining the relations of time management and procrastination within a model of self-regulated learning. *Metacognition and learning*, 2017; 12: 381-399
- 11- Datu J.. Beyond Passion and Perseverance: Review and Future Research Initiatives on the Science of Grit. *Frontiers in psychology*, 2021; 11: 545526. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.545526>
- 12- Worthy D. A., Brez C. C., Markman A. B., Maddox W.T.. Motivational Influences on Cognitive Performance in Children: Focus Over Fit. *Journal of cognition and development: official journal of the Cognitive Development Society*, 2011; 12(1): 103–119. <https://doi.org/10.1080/15248372.2010.535229>
- 13- Braver T.S., Krug M.K., Chiew K.S., Kool W., Westbrook J.A., Clement N.J., Adcock R.A., Barch D.M., Botvinick M.M., Carver C.S., Cools R., Custers R., Dickinson A., Dweck C.S., Fishbach A., Gollwitzer P.M., Hess T.M., Isaacowitz D.M., Mather M., Murayama K.. MOMCAI group. Mechanisms of motivation-cognition interaction: challenges and opportunities. *Cognitive*,

- affective & behavioral neuroscience, 2014; 14(2): 443–472. <https://doi.org/10.3758/s13415-014-0300-0>
- 14- Martin, A. J., & Liem, G. A. D. (2010). Academic personal bests (PBs), engagement, and achievement: A cross-lagged panel analysis. *Learning and Individual Differences*, 24, 265-270
- 15- Pietarinen J., Soini T, Pyhalto K.. Students emotional and cognitive engagement as the determinants of well-being and achievement in school. *International J Educational Research*, 2014; 67: 40-51. [DOI:10.1016/j.ijer.2014.05.001]
- 16- Shaari A.S., Yusoff N.M., Ghazali I.M., Osman R.H., Dzahir N.F.M.. The relationship between lecturers teaching style and students' academic engagement procedia-social and behavioral sciences, 2014; 118: 10-20.
- 17- Steinmayr R., Weidinger A.F., Schwinger M. Spinath B.. The Importance of Students' Motivation for Their Academic Achievement – Replicating and Extending Previous Findings. *Front. Psychol.* 10:1730. doi: 10.3389/fpsyg; 2019.01730.
- 18- Cole J., Logan T.K., Walker R.. Social exclusion, personal control, self-regulation, and stress among substance abuse treatment clients. *Drug Alcohol Depend*, 2011; 113(1):13-20.
- 19- Safari H., Jenaabadi H., Salmabadi M., Abasi A.. Prediction of Academic Aspiration based on Spiritual Intelligence and Tenacity, *Educ Strategy Med Sci* 8 (6): 7-12.
- 20- Mehrabi T., Behzadi S., Sabouri F., Alavi M.. Assessment the effect of the CBT on motivation of the nursing students. *Iran J Nurs Midwifery Res*, 2016; 21(2): 118-123. doi: 10.4103/1735-9066.178225. PMID: 27095983; PMCID: PMC4815365.
- 21- Driver M.. Motivation and identity: A psychoanalytic perspective on the turn to identity in motivation research. *Human Relations*, 2017; 70(5): 617–637. <https://doi.org/10.1177/0018726716669577>
- 22- Gasong D., Toding A.. Effectiveness of Humanistic Learning Models on Intra and Interpersonal Intelligence *Utopía y Praxis Latino Americana*, 2020; 35(6): DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3987667>
- 23- Cui Z .. The Impact of EFL Teachers' Open-Mindedness and Immediacy on Their Social Intelligence: A Theoretical Review. *Front. Psychol*, 2022; 13(87): 22-50. doi: 10.3389/fpsyg.2022.872250
- 24- Chang C.M., Chou Y.H., Hsieh H.H., Huang C.K.. The Effect of Participation Motivations on Interpersonal Relationships and Learning Achievement of Female College Students in Sports Club: Moderating Role of Club Involvement. *International journal of environmental research and public health*, 2020; 17(18): 6514. <https://doi.org/10.3390/ijerph17186514>
- 25- Swartz H.A., Grote N.K., Graham P.. Brief Interpersonal Psychotherapy (IPT-B): Overview and Review of Evidence. *American journal of psychotherapy*, 2014; 68(4): 443–462. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.2014.68.4.443>
- 26- Toth S.L., Rogosch F.A., Oshri A., Gravener-Davis J., Sturm R., Morgan-López A.A.. The efficacy of interpersonal psychotherapy for depression among economically

- disadvantaged mothers. *Development and psychopathology*, 2013; 25(4 Pt 1): 1065–1078. <https://doi.org/10.1017/S0954579413000370>
- 27- Turk H., Seckin-Kapucu M.. Innovative technology applications in science educations: Digital holography. *J Education in Science, Environment and Health (JESEH)*, 2021; 7(2): 156-170. <https://doi.org/10.21891/jeseh.748662>
- 28- Camacho A., Correia N., Zaccoletti S., Daniel J.R.. Anxiety and Social Support as Predictors of Student Academic Motivation During the COVID-19. *Front. Psychol.* 2021; 12:644338. doi: 10.3389/fpsyg.2021.644338
- 29- Mak MHC. Children’s Motivation to Learn at Home During the COVID-19 Pandemic: Insights From Indian Parents. *Front. Educ*, 2021; 6: 744-686. doi: 10.3389/educ.2021.744686
- 30- Kuppens S., Ceulemans E.. Parenting Styles: A Closer Look at a Well-Known Concept. *Journal of child and family studies*, 2019; 28(1): 168–181. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1242-x>
- 31- Fan., Williams C.. The Mediating Role of Student Motivation in the Linking of Perceived School Climate and Achievement in Reading and Mathematics. *Front. Educ*, 2018; 3: 50. doi: 10.3389/educ.2018.00050
- 32- Wang M.T., Degol J.. Staying Engaged: Knowledge and Research Needs in Student Engagement. *Child development perspectives*, 2014; 8(3): 137–143. doi:10.1111/cdep.12073
- 33- Silvia B., Reeve C.L.. The nature and relative importance of student’s perceptions of the sources of test anxiety. *J Learning and Individual Differences*, 2010; 20: 617-625
- 34- Legault L., Pelletier L. Green- Demers I.. Why do high school students lack motivation in the classroom? *J education psychology*, 2006; 91: 15-28.
- 35- Forest J.. “Work is My Passion”: The Different Affective, Behavioral, and Cognitive Consequences of Harmonious and Obsessive Passion toward Work. *Canadian J Administrative Sciences*, 2011; 28: 27-40